

Referanse til artikkelen: Mari Dalen Herland & Ellen Syrstad (2024). Kan støttekontakt og besøkshjem være både kompenserende og endrende?. *Fontene forskning*, 17(1), 74-85.

NØKKELOD: BARNEVERN, HJELPETILTAK, DISKURS, BESØKSHJEM, STØTTEKONTAKT

Mari Dalen Herland
Førsteamanuensis ved VID
Vitenskapelig Høgskole
mari.herland@vid.no

Ellen Syrstad
Førsteamanuensis ved VID
Vitenskapelig Høgskole
ellen.syrstad@vid.no

Kan støttekontakt og besøkshjem være både kompenserende og endrende?

Denne artikkelen undersøker forståelser og betydningen av hjelpetiltakene besøkshjem og støttekontakt i det norske barnevernet. Analysen fremhever tre temaer/diskurser: 1. tiltak for å imøtekomme familiens sammensatte behov for både støtte og endring, 2. betydningen av å involvere foreldre for å oppnå endring, og 3. å se støttekontakten og besøkshjemmet som en del av familiens nettverk. Artikkelen tar i bruk begrepene kompenserende og endrende hjelpetiltak som analytiske begreper for å diskutere diskursive spenninger i materialet. Ved hjelp av disse begrepene viser artikkelen at kompenserende og endrende hjelpetiltak ikke må ses på som to atskilte dikotomier, men som komplementære begreper for å møte familiers behov for både avlastning og endring.

Besøkshjem og støttekontakt er to hjelpetiltak som har vært benyttet over flere tiår i det norske barnevernet. Til tross for tiltakenes lange fartstid, finnes det lite forskning om dem. I denne artikkelen utforsker vi hvordan de to tiltakene forstås, og hvilken betydning de kan ha. Vi forsøker å se hvilke dominerende forståelser som er knyttet til tiltakene, og vi har som mål å utforske tatt-for-gitt kunnskap innen tiltaksarbeidet i barnevernet. Artikkelen bygger på et større forskningsprosjekt om hjelpetiltak i barnevernet (Herland et al., 2023).

I barnevernets tiltakskategorisering skilles det mellom tiltak for å styrke utviklingen til barnet og tiltak for å styrke foreldreferdigheter (Drange et al., 2021). Støttekontakt og besøkshjem er kategorisert som tiltak for å styrke utviklingen til barnet. Slike tiltak har tapt terreng til fordel for tiltak som er ment å styrke foreldreferdigheter (Christensen et al., 2015). Begrepene *kompenserende* og *endrende* tiltak ble drøftet i lovendringen fra 2014 (Prop. 106 L (2012-2013), som markerer et klart skille mellom disse tiltakstypene. Kompenserende tiltak ble omtalt som tiltak som «kompenserer og avhjelper familiens eller barnets omsorgssituasjon», eksempelvis besøkshjem, støttekontakt og økonomisk støtte (Prop. 106 L (2012-2013) s. 148). Endrende tiltak ble omtalt som tiltak som skulle skape mer varig endring av omsorgssituasjonen, blant annet ved å øke foreldreferdigheter, utvikle samspill og aktivere nettverk rundt barnet (Backe-Hansen et al., 2017; Farstad et al., 2023; Fauske et al., 2017; Peters, 2017). Skillet mellom endrende og kompenserende tiltak er ikke entydig og bygger heller ikke på forskning (Christensen et al., 2015). Det pågår en diskusjon om hvorvidt barnevernets tiltakskjede svarer på barnas behov og utfordringer i dagens samfunn, blant annet med bekymring for at bruken av tiltak bygger på et normativt syn om at plassering skal være siste utvei (NOU 2023:24). Vi

mener det er nødvendig å utfordre det som kan se ut som normative forståelser knyttet til hvilke tiltak som kan føre til ønsket endring eller måloppnåelse. I artikkelen vil vi drøfte følgende problemstilling: *Hvordan kan vi forstå målet med og betydningen av tiltakene besøkshjem og støttekontakt, og hvilke muligheter kan tiltakene ha for familier i barnevernet?*

Utviklingen av besøkshjem og støttekontakt som barnevernstiltak

Besøkshjem og støttekontakt har eksistert i det norske barnevernet siden 1970-1980-tallet, og flere stortingsmeldinger har omtalt besøkshjem og støttekontakt som viktige barnevernstiltak (St.meld. 40 (2001-2002); St.meld. 96 (1981-82)). På 1980-tallet la barnevernet vekt på kompenserende tiltak i hjemmet fremfor å plassere barna ut av hjemmet (Marthinsen et al., 2013), og slike tiltak ble lovfestet i barnevernsloven av 1992 (Soldal, 2005). Et sentralt utviklingstrekk ved barnevernet etter 1990-tallets lovendringer har vært veksten av tiltak i familier. De fleste av disse tiltakene har hatt som mål å øke barnets sosiale integrering, gjennom kontakt med voksenpersoner utenfor familien, som for eksempel støttekontakter eller besøkshjem (Clifford & Øyen, 2013). Fra midten av 2000-tallet er det en markant tilbakegang i tiltak som støttekontakt (Clifford & Øyen, 2013). Besøkshjem har økt, men ikke i samme takt som den generelle veksten i barnevernets tiltak siden 2002. Andre utviklingstrekk i barnevernets bruk av tiltak, som Clifford og Øyen (2013, s. 93) trekker frem, er at mange barn mottar flere tiltak fra barnevernet samtidig, og at barnevernets «velferdsinnsats» eller generelt forebyggende innsats er avtakende. Tiltak som besøkshjem og støttekontakt ble betraktet som «gammeldagse» fordi de ikke hadde målbar effekt. Parallelt med nedbyggingen av støttekontakt og besøkshjem som barnevernstiltak, har tiltakene råd og veiledning økt, og flere konkrete

te familieveiledningsprogrammer har fått innpass, for eksempel Multisystemisk terapi for ungdom med alvorlige atferdsproblemer (MST) og Parent Management training Oregon (PMTO). MST og PMTO er foreldreveiledningsprogrammer som er evidensbaserte, det vil si at forskning kan dokumentere effekt av tiltakene (Martinsen, 2012). Innføringen av de evidensbaserte tiltakene hentet fra USA og implementeringen av metodene i en norsk barnevernkontekst kan ses i sammenheng med forvaltningsreformen som trådte i kraft i 2004, og som innebar at staten overtok fylkeskommunale oppgaver og ansvaret for barnevernsfeltet (Misund, 2022). Bakgrunnen for forvaltningsreformen var ønske om bedre faglig og økonomisk styring av sektoren og å sikre et mer likeverdig og kvalitativt godt tilbud til barn og unge uavhengig av barnets bosted. De evidensbaserte metodene skulle dermed sikre bedre faglig og økonomisk styring, kvalitetssikring og likebehandling (St.meld. 40 (2001-2002); NOU 2009:8). Reformens målsettinger og valg av virkemiddel må ses i sammenheng med tre forhold: For det første var det store variasjoner i barneverntilbudet mellom kommuner og fylkeskommuner, både i fordelingen av ressurser, måter å organisere på og tilgangen på kompetanse og tiltak. For det andre fungerte samarbeidet mellom forvaltningsnivåene, og mellom barnevernet og andre spesialisttjenester, mange steder dårlig. For det tredje oppsto det i løpet av 1990-tallet en debatt om kvaliteten i sektoren, og utviklingen gikk mot økende fokus på forebygging og økt bruk av tiltak og metoder med dokumentert effekt (Misund, 2022). Hensikten med de evidensbaserte foreldreveiledningsprogrammene var å hjelpe barna uten å ta dem ut av sitt nærmiljø, og dermed redusere institusjonsplasseringer (Rundskriv Q 19/2003). I barnevernsreformen av 2022 og i barnevernsloven av 2023 synes vektleggingen av evidensbaserte metoder å være noe nedtonet ved at ansvaret for tiltak i større grad er overlatt til kommunene.

HISTORISK TILBAKEBLIKK OG TIDLIGERE FORSKNING OM BESØKSHJEM OG STØTTEKONTAKT

Det er lite forskning på støttekontakt og besøks-

hjem som barnevernstiltak. Disse tiltakene brukes primært i barnevernet i de nordiske landene, derfor har vi valgt å presentere det vi har funnet av nordisk forskning. Det som går igjen i de nordiske studiene er at foreldre opplever økt mestring ved at barna får positive opplevelser og de selv får avlastning, at støttekontaktene og de voksne i besøkshjemmene fremstår som gode rollemodeller og at barna hadde gode opplevelser (Andersson, 1992; Larsen, 2008; Soldal 1997). Tiltakene var også enkle å iverksette for barnevernsarbeiderne, men ble lite problematisert (Andersson, 1992; Soldal, 1997).

Christiansen et al. (2015) utførte det første store norske forskningsprosjektet om barnevernets hjelpetiltak. I prosjektrapporten er støttekontakt så vidt nevnt som hjelpetiltak, mens besøkshjem er mer omtalt, begrunnet med at besøkshjem var et mer hyppig brukt tiltak. En gjennomgang av tiltaksplanene til barna som hadde besøkshjem, viste at besøkshjem ofte var lite, eller ikke omtalt i det hele tatt. I så mange som en tredjedel av sakene, var det ingen målsetting som pekte på besøkshjem som tiltak. Dersom det var mål om besøkshjem, var målene vage og handlet om positive opplevelser, avlastning, støtte, stimulering, stabile voksne og utvidet nettverk. De barnevernsarbeiderne som ble intervjuet pekte på mulige begrensninger ved tiltaket, blant annet bekymring for at tiltaket ikke førte til endringer i barnets omsorgssituasjon. Barnevernsarbeiderne mente besøkshjem fungerte dårligere og ble mer ustabil for barna hvis det ikke var gjort klare avtaler mellom de voksne, og at foreldrenes innstilling til tiltaket hadde stor betydning for om besøkshjem ble vellykket (Christiansen et al., 2015).

De svenske forskerne Brännström et al. (2015) gjennomførte en studie av hvordan det hadde gått med barn som hadde mottatt besøkshjem (kontaktfamilie) og støttekontakt (kontaktperson) som barnevernstiltak basert på nasjonale registerdata. De konkluderte med at, til tross for at studien ikke viste at tiltakene hadde positiv effekt på kort sikt, kunne de likevel gi positivt utbytte på lengre sikt. I en finsk studie av Moilanen et al. (2016) om bruken av støttekontakt i barneverntjenesten, fant forskerne at selv

om støttekontakt hadde vært mye brukt de siste 40 årene i Finland, var kvaliteten på tiltaket fortsatt lite utforsket. Forfatterne fremhevet at ordningen ofte var basert på frivillighet og at det var mangelfull veiledning av støttekontaktene. De konkluderte med at barna hadde liten medvirkning, og forskerne anbefalte at foreldrene i større grad burde involveres i bruken av tiltaket.

Fauske et al. (2017) retter et særlig fokus mot tiltakene besøkshjem og støttekontakt i en artikkel der de etterlyser økt kunnskap om kompleksiteten i den problematikken familier som mottar disse tiltakene lever under. De etterspør tydeligere faglige begrunnelser for å iverksette tiltakene, og informasjon om hvordan de fungerer i de kontekstene de iverksettes i (Fauske et al., 2017, s. 45). Kojan og Storhaug (2021) trekker i en studie om hjelpetiltak i barnevernet frem at besøkshjem var et tiltak som gjorde det mulig for barn å delta i fritidsaktiviteter, noe som var viktig for barna. Både barn og foreldre opplevde tiltak som var kategorisert som «kompenserende tiltak rettet direkte mot barnet» som mest virksomme. I den samme studien (Paulsen et al., 2021) kom det frem at besøkshjem ofte ble iverksatt i tillegg til ulike former for veiledningstiltak. Forskerne fant at vurderingene for å sette inn besøkshjem som tiltak, var knyttet til mer konkrete behov enn for eksempel ved iverksettelse av foreldreveiledning. I noen tilfeller var behovet for besøkshjem begrunnet med at foreldre trengte avlastning, spesielt der foreldrene hadde omfattende omsorgsoppgaver eller store helseutfordringer. Besøkshjem ble da vurdert å være nødvendig for å redusere omsorgsbelastningen, og for å bidra til at foreldrene fikk overskudd i hverdagen. I noen tilfeller ble besøkshjem begrunnet med at foreldre og barn kunne få en pause fra hverandre. Forskerne fant også som begrunnelse at besøkshjem kunne utvide barnets nettverk og gi positive opplevelser sammen med andre. Dette gjaldt spesielt i saker hvor familien hadde lite nettverk og/eller at barnevernet beskrev at det var veldig tette bånd mellom foreldre og barn (Paulsen et al., 2021, s. 88-89).

Vår forskningsgjennomgang viser at det er mangel på relevant forskning på støttekontakt og besøks-

hjem som tiltak, siden mye av forskningen som rettes primært mot disse tiltakene er av eldre dato og dermed kan oppfattes som utdatert. I denne artikkelen vil vi utforske og problematisere kategoriseringen av hjelpetiltak som endrende og kompensierende i barnevernet med fokus på besøkshjem og støttekontakt som tiltak.

TEORETISK FORANKRING – SYSTEMTEORI KOMBINERT MED DISKURSIV ANALYSE

Den teoretiske forankringen for denne studien er systemteori (Bateson, 2000). Systemteori bygger på forståelse av at mennesker påvirker hverandre i et gjensidig samspill i en sirkulær prosess (Bateson 2000; Forsberg & Wallmark, 2021). I et systemteoretisk perspektiv flyttes fokuset fra å forstå problemet eller symptomet som individuelt forankret, til å forstå problemet som relasjonelt (Bateson, 1972). Utfordringer innad i en familie vil dermed bli sett som gjensidig påvirket av de andre i familien og av de systemene familien samhandler med (Toros et. al 2018; Vedeler, 2011). Eksempler på utfordringer i en familie kan være et barns utrygghet i forhold til foreldrenes konflikter, og barnets utrygghet som «svar» på forholdene i familien kan igjen virke inn på foreldrenes samspill og føre til ytterligere konflikteskalering. Det er en sirkulær prosess som finner sted.

Når barnet blir født inn i sin familie, fungerer familien som et filter for barnet, altså som en tolkningsinstans for verden (Vedeler, 2011). Seikkula og Arnkil (2013) er opptatt av at dynamisk dialog tar utgangspunkt i hverdagen til den eller de det gjelder, og de fremhever at de viktigste ressursene man har, er de relasjonene man har rundt seg i hverdagen. Vi mener dette perspektivet har stor betydning i tiltaksarbeidet. Når en familie trenger profesjonell assistanse ut over det familie og privat nettverk kan tilby, blir det spørsmål om hvordan familiesystemet og det eksterne hjelpesystemet forholder seg til hverandre (Bateson, 2000; Toros et al., 2018; Vedeler, 2011).

Diskurser kan forstås som bestemte måter å snakke om og forstå fenomener på. Diskurs handler ikke bare om tenkemåter, men om hvordan fenomener omtales. Diskurser er forankret innen sosialkon-

struksjonistisk tenkning som fremhever at vår virkelighet er sosialt konstruert, det vil si at vi skaper vår virkelighet i samhandling med andre (Foucault, 1970/1999; Gergen & Gergen, 2007; Neumann, 2000, 2021; Winther & Phillips, 1999) Sosialkonstruksjonistisk tenkning innebærer derved at vår virkelighet farges av den betydningen vi tillegger den sammen med andre, og at samhandlingen ikke skjer i et vakuum, men innenfor visse formelle og uformelle rammer som regulerer hva vi sier, hva vi gjør og hvordan vi oppfatter verden. Disse rammene kalles diskurser (Foucault, 1970/1999). Makt er et sentralt begrep i en diskursteoretisk tilnærming fordi makt er helt nødvendig for å etablere diskurser. Uten makt vil det være umulig å produsere eller skape noe som helst. Når noen diskurser blir mer dominerende enn andre, handler det gjerne om ulikhet i maktforhold. Et eksempel på dominerende diskurser som vi som samfunn ofte tar for gitt, er diagnosesystemet, som Foucault kritiserte i sin bok «Galskapens historie» (1992). Foucault (1970/1999) var opptatt av at diskurser, eller etablerte forståelsesformer, måtte rekonstrueres. Måter å rekonstruere diskurser på er blant annet å utforske hvordan begreper brukes, hvordan vi snakker om ting og hvordan vi snakker frem forståelser (Neumann 2002, 2021). Diskursen om kompenserende og endrede tiltak er eksempler på en diskurs eller tenkemåte som synes å prege barnevernets praksis. Vi har i denne artikkelen undersøkt hvordan diskurser kommer til uttrykk i intervjumaterialet når informantene snakker om besøkshjem og støttekontakt. Inspirert av artikkelen til Boddy et al. (2019) har vi også valgt å trekke inn Vygotskys (1978, 85) begrep «scaffolding», eller på norsk «stillasbygging», for å argumentere for å bruke midlertidige rammer når rammene i familien mangler, er svake eller midlertidig ustabile.

METODER

Studien bygger på et treårig forskningsprosjekt. Vi har gjenbrukt empiri fra prosjektet, gjort nye analyser og utforsket materialet i tråd med artikkelens problemstilling. Empirien består av kvalitative intervjuer med ansatte i barneverntjenesten, med

besøkshjem og støttekontakter, og med foreldre i familier som mottar tiltakene. Vi har i tillegg kartlagt enkeltsaker ved å lese saksmapper, og noe av empirien i artikkelen er hentet fra disse mappene.

Utvalg

Prosjektet hadde hovedsamarbeid med seks barneverntjenester i utvalgte kommuner. Totalt gjennomførte vi 36 intervjuer i til sammen 12 kommuner, ni intervjuer med fedre, 15 intervjuer med mødre, samt 11 støttekontakter og 11 besøkshjem. Vi kartla også 88 saksmapper. Vi vektla variasjon i geografisk beliggenhet, organisering og størrelse på barneverntjeneste. Kommunene og bydelene som er med i studien omfatter antall innbyggere fra om lag 2000 til over 100 000. Tjenestene representerer dermed ulik organisering, med generalistorganisering i de mindre tjenestene og spesialistorganisering med inndeling i team med undersøkelse, hjelpetiltak og omsorgstiltak i de større. Flere av tjenestene var interkommunale og inkluderte små kommuner. Vi har valgt å bruke tittelen 'barnevernsarbeidere' og 'de ansatte' om hverandre i presentasjonen av funn.

Etiske betraktninger og begrensninger ved studien

Prosjektet som artikkelen bygger på ble tilrådd av NSD, nå Norsk senter for forskningsdata (SIKT) og ble gjennomført i henhold til deres vurdering og forskningsetiske retningslinjer (NESH, 2021). Dette innebærer blant annet at vi har fulgt normene for god vitenskapelig praksis og forskningens forpliktelse overfor deltakerne. De identifiserbare opplysningene ble nøye vurdert og anonymisert. Begrensninger ved utvalget er at vi ikke lyktes med å rekruttere barn og at flere av intervjuene ble gjennomført via Teams på grunn av covid-19.

Analyse

Til denne artikkelen har vi analysert empiri fra intervjuer og mappedata på langs og tvers i søken etter temaer, tendenser og funn som kunne belyse problemstillingen vår. Vi har valgt en tematisk analyseform (Braun & Clarke, 2006; Braun et al., 2022), som

vi har kombinert med en diskursanalytisk tilnærming. Første del av analysen handlet om å gjøre seg kjent med data, og analysere frem sentrale overordnede forståelser og temaer i materialet, noe vi reviderte underveis. Vi så etter meningsbudskap og kjernen i materialet som del av den tematiske analysen (Braun et al., 2022; Clarke et al., 2015). Vi stilte analytiske spørsmål til materialet i ulike runder av analyseprosessen, der vi var opptatt av det vi forsto som dominerende diskurser i feltet knyttet til kompensierende og endrende hjelpetiltak. På denne måten brukte vi diskurser, eller etablerte forståelser i feltet, aktivt inn i våre analyser. Vi forsøkte å kombinere diskursbegrepet med en systemisk forståelse, ved å utfordre forståelsen av de to diskursene i et systemisk perspektiv. Dette gjorde vi for eksempel ved å stille spørsmål til hvorvidt forståelsen av endring hos foreldre og barn kan ses som to uavhengige komponenter. At vi stilte spørsmål til de ulike empiriske utdragene, bidro til en systematisk og tematisk fremstilling av materialet hvor vi analyserte fram overordnede temaer, tendenser og forståelser i materialet (Andenæs, 1996; Anker, 2020; Braun & Clarke, 2006; Braun et al., 2022).

FUNN

Vi vil presentere tre funn som illustrerer hvordan vi kan forstå målet med og betydningen av tiltakene besøkshjem og støttekontakt i barnevernet, og hvilke muligheter de to tiltakene trolig kan ha i barnevernet fremover.

Tiltak for å imøtekomme familienes sammensatte behov for både støtte og endring

Flere barnevernsarbeidere fortalte at foreldre som mottok tiltakene besøkshjem og støttekontakt var slitne. De hadde ulike utfordringer, som fysiske- og psykiske helseproblemer, stram økonomi og lite hjelp i nettverket. De ansatte beskrev at foreldrenes behov var sammensatte og at tiltakene ville gi foreldrene anledning til å hente seg inn og frigjøre tid til å ta tak i sine utfordringer for å få til endringer, for eksempel gjennom å motta foreldreveiledning eller behandling. De ansatte beskrev samtidig tiltake-

ne som en betydelig relasjonell støtte til barnet hvis situasjonen i hjemmet var krevende. En barnevernsarbeider sa for eksempel:

Det handler om å både la foreldre hvile seg litt og å gi ungen noe annet. Opplevelser og gjerne ... så det er et fint tiltak. Det [tiltaket] kan være i nettverket, eller ikke i nettverket. Men ofte er det et tiltak som er vanskelig å avslutte.

At barnevernsarbeiderne beskrev foreldrenes behov som sammensatte, kunne også handle om barnets utfordringer. Til sammen kunne dette føre til en krevende situasjon for familien, der familien så ut til å ha behov for støtte, samtidig som målet var å endre familiens situasjon. Her ser vi at begge de to diskursene, kompensierende og endrende tiltak, spiller inn, og at de kan forstås som supplerende fremfor konkurrerende. På denne måten ser vi at maktforholdet mellom de to diskursene ser ut til å endre seg. Familiens utfordringer var gjerne sammensatte, som for eksempel at barna hadde store utfordringer som påvirket foreldrene, og at foreldrene i tillegg hadde økonomiske- og psykiske helseutfordringer som påvirket barnet. De ansatte fortalte at besøkshjemmet eller støttekontakten ble en arena hvor barnet fikk nødvendig oppfølging, og foreldrene fikk hvile eller mulighet til å hente seg inn for en periode. De ansatte omtalte det som vanskelig å avslutte tiltakene fordi familiene hadde lite nettverk å spille på. I analysen av mappedataene fant vi også disse sammenhengende utfordringene. Barneverntjenestens vurderinger av tiltakenes betydning kunne være slik:

Barneverntjenesten vurderer det som hensiktsmessig at gutten får en miljøarbeider/støttekontakt. Dette fordi familien har hatt en svært belastende livssituasjon over lang tid, og at far nylig har blitt alene med omsorgen for barna. Det vurderes at gjennom å gi familien et pusterom i hverdagen, vil det øke fars kapasitet som omsorgsperson og det vil gi gutten en pause fra en ellers belastende livssituasjon.

I denne familien var far alene med omsorgen og sto overfor det barnevernet beskrev som en belastende livssituasjon. I dette eksempelet skulle tiltaket bidra til at faren fikk hente seg inn, med viten om at

barna var ivaretatt. Barnevernet vurderte at «et pus-terom» for far kunne bidra positivt (og implisitt kom-penserende) overfor barnet, så han i neste omgang kunne ha bedre forutsetninger for å møte guttens behov (endrende). Barnevernet vurderte også at bar-net fikk en pause fra en ellers belastende livssituasjon, noe som tilsa at familien sto overfor sammensatte og komplekse utfordringer, og at hjelpetiltak som besøkshjem og støttekontakt kunne ha betydning for både barnet og far, noe som også reflekterer en hel-hetlig tilnærming. Tilsvarende eksempel fant vi i en mappe for en familie med omfattende hjelpebehov:

Barneverntjenesten fattet vedtak om støttekontakt på grunn av forholdene i hjemmet og guttens særlige behov. De har lite nettverk og begrenset økonomi. Mor har både fysiske og psykiske plager og gutten har ekstra omsorgs-behov som gjør at han trenger tett oppfølging med stabilitet i hverdagen. Støttekontakt vil være et kompenserende tiltak som kan hjelpe med lekser, gi ham erfaringer med andre barn og utvide nettverket. Det vil og gi moren avlastning.

I liket med andre eksempler fra materialet var dette tiltaket ment både for å avlaste mor og å gi barnet en ny sosial arena. Dette kan forstås som at barnevernet ser situasjonen i et systemperspektiv om at hendelser påvirker hverandre gjensidig slik at hele familiesystemet endres når en endrer et element i en familie (Bateson, 1972), basert på en oppfatning om at kompensering kan føre til endring. Vi fant lignende beskrivelser flere steder i materialet, at endring var hensikt med innsatsen fra barnevernet. Det følgende eksempelet fra mappegjennomgangen illustrerer hvor infiltrerte og sammensatte utfordringer familiene sto overfor, og viser at målet med tiltakene handlet om endring:

Det vurderes at gutten har behov for kompen-serende tiltak fra barneverntjenesten for å sikre trygge, stabile og utviklingsfremmende opp-vekstvilkår. Morens psykiske og fysiske hel-se medfører begrenset kapasitet til å ivare-ta guttens omsorgsbehov. Støttekontakt og besøkshjem vil kunne bidra til at gutten har en

meningsfull hverdag med aktivitet og voksen-kontakt, som bidrar til å fremme god psykisk og fysisk utvikling hos gutten.

I dette tilfellet handlet det om å iverksette tiltak for å ivareta guttens sammensatte omsorgsbehov, noe som var utfordrende for en mor med psykiske vansker. Det kan være krevende for en forelder med egne sammensatte problemer å fremme god psykisk og fysisk utvikling for barnet. Oppsummert kan vi si at familiens sammensatte problematikk tydeliggjorde behovet for både kompenserende og endrende tiltak som en slags tospanns-løsning.

Betydningen av å involvere foreldre i tiltakene for å oppnå endring

De ansatte og besøkshjemmene mener det er viktig at foreldrene skal oppleve seg inkludert i tiltakene, blant annet ved at de blir informert om tiltakets betydning og hva barna opplever. Det er blant annet viktig å oppnå godt samarbeid med foreldrene. Et besøkshjem sa følgende:

Jeg ble besøkshjem fordi jeg ville ha en relasjon til et barn, men det har jeg skjönt, at man kan ikke ha en god relasjon til et barn hvis man ikke har det til foreldrene. Så jeg synes det fungerer godt.

De barnevernsansatte fortalte at når barna visste at foreldrene var inkludert, så også samarbeidet ut til å gå lettere og barna responderte godt på tiltaket. Foreldres involvering og medvirkning hadde med andre ord en betydning for om tiltaket førte til endringer for familien. Det kunne handle om at foreldrene fikk tilstrekkelig informasjon fra besøkshjemmet eller støttekontakten, og opplevde at de var involvert. For å føle seg trygge var det viktig at foreldrene også følte seg inkludert. En ansatt i barnevernet fortalte hvordan forståelsen av besøkshjem og støttekontakt hadde endret seg i kommunen:

Ja, tidlig sånn på 2000 tallet, da var besøks-hjem noe som ofte ble brukt, og da var det sånn standard, ikke sant; en helg i måneden. Jeg kan ikke huske at vi tenkte så mye annerledes heller, det var liksom sånn det tiltaket var. Og så var det støttekontakt som kanskje var en gang

i uka. Mens nå, i de sakene jeg har erfaring med nå, i min runde to i barneverntjenesten, da bruker vi det på en annen måte. Og vi kaller det nødvendigvis ikke besøkshjem heller ...

I: Nei?

B: ... vi kaller det ressurshjem. Og støttekontakt er heller ikke noe som er et tiltak jeg har oppfatning av at vi bruker så mye lenger.

At noen barneverntjenester tenker tiltaket som ressurs for familien, som et helhetlig tiltak og ikke isolert for å imøtekomme barnets eller foreldrenes behov, vitner om en systemisk forståelse av hva familien samlet sett har behov for. Når familien har lite nettverk og tiltaket er med på å utvide nettverket, kan tiltaket bidra med viktig relasjonell støtte for både barn og foreldre, noe som kompensere og samtidig fører til endring hos foreldrene.

Støttekontakten og besøkshjemmet som del av familiens nettverk

Et mål med tiltakene besøkshjem og støttekontakt som kommer frem i vår studie er å forstå tiltakene som en utvidelse av nettverket, og etablering av viktige støttepersoner både for barna og foreldrene. En slik forståelse kan støtte opp under begge de to diskursene. På en måte kan en tenke seg at familien ikke skal gjøre seg avhengige av formelle støttesystemer i regi av barnevernet for at familien skal fungere. Å forstå tiltakene som kompensierende, støtter tanken om at tiltakene kan være en slags «sovepute» for familiens utvikling og endring, og eventuelt hindre etablering av et mer naturlig nettverk. En av støttekontaktene sa følgende om rollen:

Jeg er litt opptatt av hva som vil skje etterpå. Hva gjør man når ordningen blir avsluttet? Skal man da holde kontakt og bli en del av ungdommens liv? Sånne ting prater jeg med henne [ungdommen] om. Det tenker jeg er viktig å avklare når man går inn i dette. De [ungdommene] har jo nummeret ditt.

Rolleavklaring og forventninger blir viktig ved inngåelse av tiltaket, samtidig er dette også vanskelig å definere. Ved å etablere en relasjon mellom støttekontakten eller besøkshjemmet og barnet, i

noen tilfeller også foreldrene, vil grenseoppgangen mellom en privat og en offentlig relasjon noen ganger viskes ut. Relasjonen kan ha betydning for barnet hvis den oppleves som oppriktig eller genuin, men kan samtidig være vanskelig å avgrense. Det kan imidlertid virke utfordrende å skulle knytte slike tette bånd når det er tenkt at tiltaket skal opphøre, og når varigheten av relasjonen er uklar for støttekontaktene og besøkshjemmene. Dette ble tydelig i materialet, og utfordrer tenkning om at tiltaket kompensere for noe som kanskje ikke erstattes når tiltaket opphører. I informantenes uttalelser ligger det en implisitt forventning om at tiltaket kompensere for mangler i barnets liv, og dermed blir det også vanskelig å skulle avslutte det. Dette peker på et etisk dilemma. For barnet kan relasjonen ha stor betydning, ikke minst over tid, samtidig som tiltakene er satt inn for en begrenset periode. Det blir viktig å være tydelig om dette, noe også en av informantene påpekte:

Det blir viktig å ikke love for mye. Det er det så lett å gjøre, det er ofte så vanskelig å si nei når du ser de har så godt av denne kontakten, og at de ofte har så lite tid. Dette er så mye mer enn en jobb.

Ifølge de ansatte i barnevernet kan en støttekontakt bety mye både for barn og familier som strever. En relasjonell støtte som en støttekontakt kan være for et barn over tid, kan være den stabiliteten familien trenger. Samtidig kan en betalt hjelper også lære barnet (og foreldrene) måter å etablere relasjoner på.

DISKUSJON

For å diskutere problemstillingen: *Hvordan kan vi forstå målet med og betydningen av tiltakene besøkshjem og støttekontakt, og hvilke muligheter kan tiltakene ha for familier i barnevernet?* har vi analysert materialet i et systemteoretisk og diskursivt perspektiv (Bateson 2000; Gergen & Gergen, 2007; Jørgensen & Phillips, 1999). Vi vil nå diskutere hvordan diskursene om kompensierende og endrende tiltak aktualiseres i materialet, og hvilken betydning forståelsen av tiltakene kan ha for praksis. De temaene vi har analysert frem viser at det er nødvendig å tenke på flere nivå-

er parallelt, og samtidig tenke langsiktig i tiltaksarbeidet. Det handler både om å kompensere for mangler og om å bidra til å skape endringer i familiene. Vi forstår alle de tre temaene vi har belyst som relasjonelt forankret: 1) Tiltak for å imøtekomme familienes sammensatte behov for både støtte og endring, 2) Betydningen av å involvere foreldre for å oppnå endring, og 3) Støttekontakten og besøkshjemmet som en del av familiens nettverk. De to begrepene, kompenserende og endrende, kan ikke ses som motpoler, men som utfyllende og komplementære. I diskusjonen ønsker vi å løfte frem hva vi anser 'står på spill' i familiers møte med hjelpetiltakene besøkshjem og støttekontakt i barnevernet.

Våre funn sammenfaller i stor grad med tidligere forskning om at familier som mottar tiltakene kjenetegnes ved at de som oftest har komplekse behov, og at den enkeltes behov må ses i sammenheng med familiens behov som helhet. Behovene er derfor vanskelige å dele opp (Backe-Hansen et al., 2017; Fardstad et al., 2023; Fauske et al., 2017; Peters, 2017). Vi ser at familiens utfordringer kan knyttes både til foreldrene og til barna, men ofte er det en kombinasjon. Samtidig ser vi at et individs utfordringer påvirker og blir påvirket av de andre i familien. Tiltakene besøkshjem og støttekontakt ser ut til å møte, ikke bare barnas behov, men mer helhetlige hjelpebehov i familien. Dette samsvarer med en systemisk forståelse av barnevernstiltak (Bateson, 2000; Toros et al., 2018). Vi ser også at fokus på foreldrene er viktig, barna er tjent med at tiltakene og barnevernet som helhet møter foreldrene med et ressursperspektiv, for eksempel ved å informere dem og inkludere dem i tiltaket (Vedeler, 2011). Dette viser hvordan innsatsen bør snakkes frem med foreldrene, men også at tiltakenes familiefokus løftes, som eksemplifisert av en informant som omtalte besøkshjem som ressursfamilier. Dette kan også ses i sammenheng med økende foreldrefokus i barnevernet etter EMD-dommene (Gerdt-Andresen, 2023). Vi ser her hvordan diskursen om kompenserende og endrende tiltak aktualiseres i forståelsen av målet med, og betydningen av de to tiltakene. De to diskursene kan ses på som komple-

mentære fremfor konkurrerende, for nettopp å få dekket familiens helhetlige behov i et systemisk perspektiv. De to diskursene støtter opp under en systemisk forståelse og vil sammen kunne bidra til endring.

En diskusjon som har vært viktig i kampen mellom de to diskursene kompenserende og endrende tiltak (Prop. 106 L (2012-2013)), har vært hvorvidt kompenserende tiltak bidrar til endring i familier eller vil fungere som en «sovepute». Denne diskusjonen og todelingen av de to begrepene ser ut til å ha skapt et skille (Clifford & Øyen, 2013) som vi mener har vært misvisende og uheldig. Forståelsen av at tiltakene besøkshjem og støttekontakt bare er kompenserende, og implisitt forstått som ikke endrende, kan ha bidratt til at de har blitt brukt mindre og at fokuset på tiltakene både i forskning og i praksis kan ha blitt nedtonet, noe som kan forstås som en villet politisk styrt endring, i kjølvannet av innføringen av forvaltningsreformen i 2004 der tiltak som råd og veiledning, og konkrete foreldreveiledningsprogrammer ser ut til å ha økt på bekostning av tiltak som besøkshjem og støttekontakt (Misund, 2022; St.meld. 40 (2001-2002); NOU 2009:8). Dersom kompenserende tiltak, som støttekontakt og besøkshjem, forstås som ikke-endrende tiltak kan det bety at de også forstås som utilstrekkelige for å oppnå ønskede mål om å endre familier, eller endre barns omsorgssituasjon. Dette viser hvordan språklige kategoriseringer og argumentasjon kan bidra til å gjøre noen diskurser mer eller mindre dominerende, ved at noen snakkes frem som virkningsfulle og andre ikke.

I denne artikkelen vil vi løfte frem behovet for en nyansert tenkning rundt de to diskursene, der vi tenker at når foreldrenes mulighet for å skape forutsigbarhet og rammer i en familie er mangelfulle, må barnevernet hjelpe til med å få på plass disse rammene i en periode. Dette må kanskje til for at familien skal kunne fungere bedre på egen hånd. Det dreier seg om å kunne klare seg helt selv. Inspirert av artikkelen til Boddy et al. (2019) har vi derfor valgt å trekke inn Vygotskys (1978, 85) begrep «scaffolding», eller på norsk «stillasbygging», for å argumentere for å bru-

ke midlertidige rammer når rammene i familien mangler, er svake eller midlertidig ustabile. Hva familier kan gjøre med assistanse fra andre, viser nye muligheter for familien som ikke blir belyst dersom man ikke ser familien som en større helhet (Boddy et al., 2019). Når en familie mangler rammer, nettverk og ressurser, og står overfor omfattende utfordringer, som psykisk uhelse, rus eller økonomiske vansker, kan barnets 'svar' på slike utfordringer vises i atferden, som igjen kan påvirke foreldrenes uro (Toros et al., 2018; Vedeler, 2011). På denne måten kan stillasbygging forstås som et kompensierende tiltak som samtidig kan bistå familier i kritiske perioder, og/eller bistå med å utvikle gode rammer for barnet og familien. Besøkshjem og støttekontakt kan i denne sammenhengen forstås både som kompensierende, men også som endrende tiltak.

Flere faktorer kan påvirke en families liv og dynamikk. Enkelte utfordringer kan forsterke andre utfordringer, og totaliteten kan utløse behov for hjelp fra barnevernet. Familiene kan ha tiltak fra flere tjenester enn barnevernet og i tillegg har de fleste barn med hjelpetiltak, som nevnt flere tiltak parallelt (Christiansen et al., 2015; Drange et al., 2021; Finnvold et al., 2020; Herland et al., 2023). I et systemteoretisk perspektiv vil barneverntjenesten ha fokus på barnet som en del av et større system som kan ha behov for midlertidig eller mer permanent støtte, med håp om at denne støtten kan gjøre familien mer selvdreven på sikt (Vedeler, 2011). Seikkula og Arnkil (2013) fremhever at de relasjonene man har rundt seg i hverdagen er de viktigste ressursene man har. Derfor kan det være hensiktsmessig å styrke det uformelle nettverket med et formelt støttenettverk slik at stillaset står mer støtt.

Barn som mottar besøkshjem og støttekontakt kan oppleve disse arenaene som et fristed. Parallelt kan det gi foreldrene mulighet til å jobbe med sine egne utfordringer (Paulsen et al., 2021). Tiltakene vil trolig også gi rom for endring hvis strukturene muliggjør det. I likhet med Moilanen et al. (2016) viser våre funn at tiltakene fungerer bedre dersom foreldrene føler seg trygge på at barnet blir ivaretatt.

For at ønsket endring skal skje, må derfor både barna og foreldrene oppleve seg møtt og sett, og strukturene må være på plass. Det er med andre ord behov for tiltak som favner både barn og foreldre, og som bidrar på flere ulike måter. Dette synliggjør imidlertid et spenningsfelt der barnevernets implisitte krav om endring kan kollidere med foreldrenes faktiske muligheter til å innfri kravene til endring, noe som kanskje særlig er aktuelt i familier der rammer og forutsigbarhet er midlertidig eller mer langvarig fraværende.

AVSLUTTENDE REFLEKSJONER

I denne artikkelen har vi utforsket hvordan vi kan forstå målet med og betydningen av tiltakene besøkshjem og støttekontakt, og hvilke muligheter tiltakene kan ha for familier i barnevernet. Som analytiske begreper har vi løftet frem kompensierende og endrende tiltak som to motstridende diskurser i fagfeltet. Vi argumenterer, gjennom våre funn, at begrepene kompensierende og endrende kan ha bidratt til å skape uheldige motsetninger mellom to tenkemåter som ikke er konkurrerende eller gjensidig utelukkende hverandre. Tvert om kan de to tenkemåtene fungere som komplementerende og utfyllende til hverandre. Å kombinere de to diskursene kompensierende og endrende tiltak kan forstås i sammenheng med et systemisk perspektiv, som fremhever at et system må forstås som en helhet, og noe mer enn summen av delene (Bateson, 2000). På denne måten argumenterer vi for at tiltakene besøkshjem og støttekontakt kan være viktige supplementer til andre endringstiltak. Støttekontakt og besøkshjem kan forstås som både kompensierende og endrende tiltak. Vi håper at funnene i denne artikkelen bidrar til å løfte frem behovet for å tydeliggjøre tenkningen om disse to tiltakene, særlig den diskursive makten som eksisterer i barnevernets praksisfelt. Det er forsket lite på tiltakene støttekontakt og besøkshjem, samtidig som den forskningen som er gjort ikke har klart å vise effekt av tiltakene (Brännström et al., 2015; Moilanen et al., 2016). Det vi mener å kunne lese ut av dette er at tiltakene besøkshjem og støttekontakt

ser ut til å være tiltak som har blitt ansett som mindre betydningsfulle enn endringstiltak, og dermed har fått mindre oppmerksomhet både i praksisutvikling og i forskning. Mangel på dokumenterbar effekt kan ha gjort tiltakene mindre aktuelle i en tid der tiltak skal evalueres og dokumenteres, jf. forvaltningsreformen i barnevernet fra 2004. Å måle effekt av sli-

ke tiltak kan være vanskelig, både fordi tiltakene ofte er en del av en større tiltakskjede og fordi effekten av tiltakene trolig vil vise seg på lengre sikt (Brännström et al., 2015). Tiltakene kan imidlertid være viktige selv om måling av effekt ofte er komplisert. Av den grunn ønsker vi ny og tidsaktuell forskning om besøkshjem og støttekontakt velkommen.

SUMMARY

Can support contacts and home visits be both compensatory and transformative?

This article examines understandings and the significance of the support measures of home visits and support contacts in the Norwegian child welfare system. The analysis highlights three themes/discourses: 1. measures to meet the complex needs of families for both support and change, 2. the importance of involving parents to achieve change, and 3. viewing support contacts and home visits as part of the family's network. The article uses compensatory and transformative support measures as analytical concepts to discuss discursive tensions in the material. The article demonstrates that compensatory and transformative support measures should not be seen as separate dichotomies but as complementary concepts to meet families' needs for relief and change.

Keywords: child welfare, support measures, discourse, home visits, support contacts.

REFERANSER

- Andenæs, A.** (1996). *Foreldre og barn i forandring*. Pedagogisk Forum.
- Andersson, G.** (1992). *Stöd och avlastning: Om insatsen kontaktperson/familj*. (Meddelanden från Socialhögskolan; 1992, Nr. 2). Lunds Universitet.
- Anker, T.** (2020). *Analyse i praksis: En håndbok for masterstudenter*. Cappelen Damm Akademisk.
- Backe-Hansen, E., Smette, I., & Vislie, C.** (2017). *Kunnskapsoppsummering. Vold mot barn og systemsvikt*. (NOVA Rapport 4/17). OsloMet – storbyuniversitetet.
- Barne- og likestillingsdepartementet** (2016). *Retningslinjer om hjelpetiltak*, jf. § 4-4, rundskriv Q-0982
- Barne- og likestillingsdepartementet** (2019). *Høringsnotat – Forslag til ny barnevernslov*
- Barnevernloven** (1992). *Lov om barneverntjenester av 17. juli nr. 100.*
- Barnevernsloven** (2021). *Lov om barnevern av 18.6.2021 nr. 97.*
- Bateson, G.** (2000). *Steps to an ecology of mind: Collected essays in anthropology, psychiatry, evolution, and epistemology*. University of Chicago press.
- Bateson, G.** (1972). *The logical categories of learning and communication. Steps to an Ecology of Mind*. The University of Chicago Press.
- Boddy, J., Bakketeig, E. & Østergaard, J.** (2020). Navigating precarious times? The experience of young adults who have been in care in Norway, Denmark and England. *Journal of Youth Studies*, 23(3), 291–306.
- Brännström, L., Vinnerljung, B. & Hjern, A.** (2015). Effectiveness of Sweden's contact family/person program for older children. *Research on Social Work Practice*, 25(2), 190–200.
- Braun, V., Clarke, V. & Hayfield, N.** (2022). 'A starting point for your journey, not a map': Nikki Hayfield in conversation with Virginia Braun and Victoria Clarke about thematic analysis. *Qualitative research in psychology*, 19(2), 424–445.
- Braun, V. & Clark, V.** (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), s. 77–101.
- Clarke, V., Braun, V. & Hayfield, N.** (2015). Thematic analysis. *Qualitative psychology: A practical guide to research methods*, 3, 222–248.
- Clifford, G. & Øyen, L.** (2013). Tiltaksprofil og tiltaksutvikling i kommunalt barnevern. I E. Marthinsen & W. Lichtwarck

- (Red.), *Det nye barnevernet*, (87–113). Nordlandsforskning.
- Christiansen, Ø.** (2015). *Hjelpetiltak i barnevernet- en kunnskapsstatus. Regionalt, kunnskapssenter for barn og unge* (RKBU Vest). Uni Research.
- Christiansen, Ø., Bakketeig, E., Skilbred, D., Madsen, C., Havnen, K.J.S., Aarland, K. & Backe-Hansen, E.** (2015). *Forskingskunnskap om barnevernets hjelpetiltak*. Uni Research Helse, RKBU Vest.
- Drange, N., Hernæs, Ø. M., Markussen, S., Oterholm, I., Raaum, O. & Slettebø, T.** (2021). *Rapport Delprosjekt 1: Beskrivende analyser – Barn og familier i barnevernet*. (Frisch Rapport, 4). Frischsenteret.
- Gerd-Andresen, T.** (2023). *Barns rett til familieliv etter en omsorgsovertakelse. En analyse av Barneverns- og Helsenemndas vektning og fortolkning*. [Doktorgradsavhandling]. UiT Norges arktiske universitet.
- Herland, M. D., Syrstad, E., Oterholm, I. & Paulsen, V.** (2023). *Besøkshjem og støttekontakt. Delrapport 2 i prosjektet «Virkning av hjelpetiltak i barnevernet»*. (Rapport NTNU) NTNU Samfunnsforskning/VID.
- Fauske, H., Kvaran, I. & Lichtwarck, W.** (2017). *Hjelpetiltak i barnevernet: Komplekse problemer og usikre virkninger*. *Fontene forskning*, 10(2), 45–58.
- Finnvold, J. E., Seland, I., Tveito, S. B., Schøyen, M.A. & Aarset, M. F.** (2020). *Familiens betydning. Kunnskapsoversikt om hverdagsliv, omsorg, samlivsbrudd og familiestøttende tiltak. Velferdsforskningsinstituttet. Rapport 1/2020, NOVA*.
- Foucault, M.** (1999). *Diskursens orden: tiltredelsesforelesning holdt ved Collège de France 2*. (Opprinnelig utg. 1970). Scandinavian Academic Press
- Foucault, M.** (1999). *Galskapens historie*. Gyldendal.
- Gergen, K. J. & Gergen, M.** (2007). *Social construction and research methodology*. *The SAGE handbook of social science methodology*, 461–478.
- Kojan, B.H. & Storhaug, A. S.** (2021a). *Barnevern og sosioøkonomisk ulikhet – sammenhenger og forståelser*. I Kojan & Storhaug (red.) *Barnevern og sosioøkonomisk ulikhet – sammenhenger, forståelser og ansvar*. NTNU, Institutt for sosialt arbeid.
- Meld. St. 40** (2001–2002). *Om barne- og ungdomsvernet*. Barne- og familiedepartementet.
- Marthinsen, E., Clifford, G., Fauske, H., Lichtwarck, W. & Kojan, B. H.** (2013). *Nytt innblikk i norsk – hva forteller dataene fra Det nye barnevernet? I E. Marthinsen og W. Lichtwarck. Det nye barnevernet*. Universitetsforlaget.
- Misund, B. I.** (2022). *Reformer i barnevernet: Oppgave- og ansvarsfordeling til besvær*. *Tidsskrift for velferdsforskning*, (1), 1–13.
- Moilanen, J., Kiili, J. & Alanen, L.** (2016). *The Practice of Using Support Persons in the Finnish Child Welfare Field: Towards a Relational Analysis*. *Social Change and Social Work* (s. 175–191).
- Neumann, I. B.** (2000). *Diskursens materialitet*, *Dansk Sociologi*, 11, (4), 28–46.
- Neumann, I. B.** (2021). *Mening, materialitet, makt: en innføring i diskursanalyse* (2. utg.) Fagbokforlaget.
- NESH** (2021). *Forskningsetiske retningslinjer for samfunnsvitenskap, humaniora, juss og teologi*.
- NOU 2009:08** (2009). *Kompetanseutvikling i barnevernet. Kvalifisering til arbeid i barnevernet gjennom praksisnær og forskningsbasert utdanning*. Barne- og likestillingsdepartementet.
- NOU 2023:24** (2023). *Med barnet hele vegen. Barnevernsinstitusjoner som har barnas tillit*. Barne- og familiedepartementet.
- Larsen, E.** (2009). *Foreldreskap med offentlig sosial støtte*. *Tidsskrift for velferdsforskning*, 12(2), 105–117.
- Larsen, E.** (2022). *Miljøterapi med barn og unge*. Universitetsforlaget.
- Martinsen, J. T.** (2012). *Et kritisk blikk på evidensbaseringen i det norske barnevernet: – Hva virker og hvorfor?* *Tidsskriftet Norges barnevern*, 89 (1–2), 58–69.
- Paulsen, V., Ytreland, K. & Oterholm, I.** (2021). *Pålagte hjelpetiltak i barnevernet: Delrapport 1: Virkning av barnevernets hjelpetiltak*. NTNU Samfunnsforskning.
- Prop. 106 L** (2020–2021). *Endringer i barnevernloven*. Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet.
- Prop. 106 L** (2012–2013). *Endringer i barnevernloven*. Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet.
- Rundskriv Q 19/2003**. *Strategidokument – statlig overtagelse av fylkeskommunale oppgaver, barne- og familievern*. Barne- og familiedepartementet.
- Seikkula, J. & Arnkil, T. E.** (2017). *Åpen dialog i relasjonell praksis*. Gyldendal.
- Soldal, K. A.** (1997). *Støttekontakter er svaret – men hva er spørsmålet?: en kvalitativ studie av sosialarbeideres begrunnelser for og forventninger til støttekontakter*. [Masteroppgave]. Universitetet i Bergen.
- Soldal, K. A.** (2003). *Støttekontakter: soveputer eller ressurser i velferdssamfunnet?* Fagbokforlaget.
- Soldal, K. A.** (2005). *Gode hjelpere*. *Embla* 10(6), 26–31.
- Rittel, H.W. & Webber, M.M.** (1973). *Dilemmas in a general theory of planning*. *Policy sciences*, 4(2).
- Toros, K., DiNitto, D.M. & Tiko, A.** (2018). *Family engagement in the child welfare system: A scoping review*. *Children and Youth Services Review* (88), 598–607
- Vedeler, G. H.** (2011). *Familien som ressurs i psykososialt arbeid, del I. Fokus på familien*, 39(4), 263–282.
- Vygotsky, L.** (1978). *Mind in Society. The Development of Higher Psychological Processes*. Harvard University Press
- Winther Jørgensen, M. & Phillips, L.** (1999). *Diskursanalyse som teori og metode*. Forlaget Samfundslitteratur.